

**СРЕДНО УЧИЛИЩЕ
„ВАСИЛ КЪНЧОВ“
ВРАЦА**

гр. Враца, ул. „Хан Аспарух“ №17, ПК 12, телефон: 092/ 62-05-27 директор;
092/ 62-03-61 секретар; e-mail: info-603059@edu.mon.bg; www.vasilkunchov.com

**УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА
ЗА
ГРАЖДАНСКО,
ЗДРАВНО , ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ
ЗА УЧЕБНАТА 2025 / 2026 ГОДИНА**

**Настоящата програма е приета на заседание на Педагогическия съвет на СУ „В.Кънчов“
-Враца с протокол № 13 / 10.09.2025 г. и е утвърдена със заповед № РД 12- 1355 /12.09.2025 г.
на директора на СУ «Васил Кънчов»- Враца**

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ:

1. Настоящата програма определя политиката на СУ »Васил Кънчов« при обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование.
2. Програмата е съобразена с реализацията на основните цели, залегнали в стратегията на развитие на училището.
3. Настоящата програма се прилага и по отношение реализацията на дейностите, свързани с работата по Националната програма» Без свободен час«.

II. СЪЩНОСТ И ЦЕЛИ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързана със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданите и с умения за отговорно гражданско поведение.
2. Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.
3. Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природни ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.
4. Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измеренията на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот.

Целите на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са

1. Изграждане на автономна и активна личност, която:

- разбира и отстоява общочовешките ценности, участва в гражданския, политическия и социалния живот по отговорен, съзидателен и ефективен за себе си и за обществото начин;

- познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество, икономическите и политическите реалности на глобализацията се свят;
- зачита значимостта на всяка човешка личност многообразието от нейните идентичности;
- осъзнава и цени своята културна идентичност;
- взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
- изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност и способност да поставя цели, да планира и да обосновава действията си;
- носи отговорност за поведението си и оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този на другите хора;
- познава и спазва нормите на екологична култура и поведение с оглед опазване на природата и създаване на устойчива околна среда;
- познава механизмите на публичните институции и гражданското общество за прилагане на споделена отговорност за опазване на околната среда и проявява готовност за участие в тях;

Умее да прави връзка между отделни сфери на обществения живот и да разбира причините за социалните неравенства, екологичните и глобалните предизвикателства;

2. Функциониране на всяка образователна институция като автономна, активна и саморазвиваща се общност, която:

- възпитава в демократичните ценности;
- насърчава инициативност, отговорност, социална чувствителност и критичност у всички участници в образователната система;
- утвърждава устойчива, включваща, демократична и здравословна среда, свободна от различните форми на агресия и дискриминация;
- изгражда и поддържа позитивен психологически климат и възможности за избори, свързани със здравето, екологията, гражданското участие, международната толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;
- създава позитивна образователна среда за диалог между представителите на различните културни общности в зависимост от тяхната възраст и компетентности, включително и чрез формите на ученическото участие и самоуправление;

III. НАЧИНИ И ФОРМИ НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ В СУ „ВАСИЛ КЪНЧОВ“

1. В СУ „Васил Кънчов“ гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява интегрирано в обучението по образователните направления.

2. В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурно образование се осъществяват и:

2.1 .в часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;

2.2. в заниманията по интереси в рамките на целодневна организация на учебния ден;

2.3. в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование;

2.4. факултативните часове може да се използват и за дейности с ученическите съвети на всички нива или други форми на ученическо представителство, младежко лидерство и клубни занимания, при които се практикуват граждански и социални умения

- Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в часа на класа освен чрез обучение за придобиване на компетентостите, посочени в рамковите изисквания по чл. 14, ал. 2 от Наредба №13 се осъществяват чрез занимания, дейности и проекти по тематични области, свързани със:

1. Патриотичното възпитание и изграждането на националното самочувствие;

2. Толерантността и интеркултурния диалог;

3. Финансовата и правна грамотност, в т.ч. избор на първо работно място;

4. Военно обучение и защита на родината;

5. Безопасност на движение по пътищата;

6. Защитата на населението при бедствия и аварии и оказване на първа помощ;

7. Превенция на насилието, справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;

8. Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха;

9. Превенция и противодействие на корупцията;

10. Електронно управление и медийна грамотност;

- Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурно образование в Часа на класа се осъществяват и чрез дейности за последователно развитие на класа като общност и за ученическото самоуправление на ниво паралелка клас и училище.

- За организацията и съдържанието на Часа на класа класният ръководител разработва годишен план в срокове и по ред, определени в Правилника за дейността на училището, и при съобразяване с разпределението на тематичните области, определени в Наредбата.

- Обучението по отделните тематични области може да се осъществява от гост-лектори от съответните компетентни институции, от неправителствени организации или от общественици в присъствието на класния ръководител.

- Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в заниманията по интереси се осъществява от учителите, чрез дейности и проекти, свързани с интердисциплинарния комплекс.

IV. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПОДДРЕПА НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

Неизменна част от институционалните политики за подкрепа са:

1. определяне на училищни ритуали, свързани със:

а/ откриването и закриването на учебната година;

б/ официалното раздаване на удостоверението за завършен първи клас, удостоверение за завършен начален етап на основната степен, свидетелство за основно образование и дипломата за средно образование;

в/ награждаване на отличили се ученици и учители;

г/ поддържането на училищен кът и съхраняването на училищното знаме;

д/ честването на националния празник, на официалните празници, на дните на национални герои и будители, на празника на патрона на училището;

е/ изпращане на завършилите зрелостници;

традиционни срещи на бивши възпитаници на училището;

2. изборът на:

а/ училищна униформа и/или знаци и символи;

б/ училищен химн;

3. възпитаването на трайни навици и отдаване на почит и израз на националното самосъзнание чрез:

- а/ изслушване на националния химн в тържествени за държавата и училището моменти;
- б/ поставяне на националния флаг на фасадата на училището

Институционалните политики за подкрепа на гражданското, здравето, екологичното и интеркултурното образование включват и участието на децата и учениците чрез подходящи за възрастта им включващи демократични практики като:

1. участие в различни форми на ученическо самоуправление и представителство;
2. организиране на доброволчески дейности във и извън училище;
3. поддържане на училищни медии с активното участие на учениците/ вестници, радио, телевизия, списание, интернет страници и др./
4. организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.;
5. организиране на училищни празници и събития, съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници;
6. организиране на обучения на връстници от връстници;
7. развиване на младежкото лидерство;
8. участие в клубове и неформални групи по интереси;
9. реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
10. въвеждане на практиката на ученици- наставници за превенция на конфликти, отпадане от училище и др.;
11. проучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование и предложения на училищния живот;
12. насърчаване на информалното учене на територията на училището за научаване чрез правене извън часовете за формално образование и неформално обучение;

V. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „БЕЗ СВОБОДЕН ЧАС“

1. Учениците да участват пряко в дискусии, форуми и дебати по обществено значими теми
2. Да се изградят у тях нагласи за грижливо отношение към продуктите на човешкия труд
3. Да се доразвият поредицата от личностни качества като:
 - основни житейски умения
 - умения за общуване при решаване на социални проблеми в бита
 - умения, осигуряващи предприемчивост, прецизност и дисциплинираност
4. Да се формира достатъчна за етапа на образование организационна, икономическа, здравна, естетическа и екологична култура

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

1. Повишаване на личното самочувствие на обучаваните и формиране на умения и нагласи за участие в проблемите на класа, училището, обществото
2. Умение за активно участие в социалния и обществения живот на страната
3. Знания за здравословен начин на живот
4. Приобщаване към личните и обществените проблеми
5. Изграждане на собствена позиция по социално значими въпроси и умения за изразяването ѝ
6. Перспективно мислене, отговорно отношение и положителни нагласи към хората и света като цяло

VI ТЕМИ ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Символи и ритуали в РБ/химн, герб, знаме /
2. Национални празници и традиции
3. Класът - моето второ семейство
4. Взаимно уважение и правила на поведение
5. Правила за комуникация

6. Ден на Ботев и загиналите за България
7. Ако Левски беше жив...
8. Празникът на светите братя Кирил и Методий
9. Независимостта на България
11. Институциите в РБ
12. Символи на ЕС/ знаме на ЕС, конституция на ЕС/
13. България- част от ЕС
14. Що е гражданско общество?
15. Гражданските права
16. Права и задължения на детето
17. Демокрацията в нашето общество
18. Медиите и обществения живот

ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Лична хигиена
2. Хранителните навици
3. Психичното ни здраве по време на COVID -19 /коронавирус/ .Лична хигиена, облекло, външен вид.
4. Безопасност на движение по пътищата
5. Хранене -“За“ и „против“
6. Наднормено тегло и затлъстяване
7. Физическо развитие и дееспособност
8. Психично развитие и личностно развитие
9. Стресът и как да се предпазим от него
10. Сексуално здраве
11. Младите хора и зависимостите

12. Първа помощ в екстремни ситуации
13. Вредата от телевизора и компютъра
14. Епидемия и предпазни мерки

ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Екология и здраве
2. Екологичните кризи
3. Да съхраним природата
4. Природозащитниците в България
5. Промените в природната среда- заплаха за бъдещето на хората
6. Експлоатацията на природните ресурси през историята на човечеството
7. Човешкото всекидневие и източниците на замърсяване
8. Категория защитени животни
9. С велосипед към бъдещето
10. Да бъде чисто нашето училище
11. Шумът около нас
12. Нашето населено място преди и сега
13. Денят на Земята
14. Учениците с грижа за природата чрез своите „зелени идеи“
15. Екологична култура- събиране на отпадъците

ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Междупersonностните отношения
2. Етническа толерантност
3. Какви качества трябва да притежава достойният човек?
4. Отношенията в обществото

5. Умения за работа в екип
6. Агресията в училище и извън него
7. Религия, религиозни и етнически конфликти
8. Културите на другите народи в Европа и по света
9. Ценностите в човешкия живот
10. България на картата на Европа- съединението прави силата
11. Общите правила в ЕС гаранция за взаимно разбирателство
12. Европейските ценности
13. Отношение към парите и материалните ценности
14. Благотворителност
15. Приемане на различията – уроци по толерантност

ТЕМИ - ПЕДАГОГИЧЕСКИ СЪВЕТНИК

I. ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ И ЕМОЦИОНАЛНА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ

- 1.«Кой съм аз?» - самопознание и личностна идентичност
- 2.Моите силни страни и как да ги развивам
- 3.Емоциите- приятели или врагове
- 4.Как да управлявам гнева си
- 5.Самооценка и увереност – стъпка към успеха

II. ВЗАИМООТНОШЕНИЯ И КОМУНИКАТИВНИ УМЕНИЯ

- 1.Как да кажа НЕ – умения за асертивно поведение
- 2.Слушане и разбиране – пътят към добрата комуникация
- 3.Разрешаване на конфликти без агресия
- 4.Приятелство, доверие и екипна работа

5.Толерантност и уважение към различията

III.ПРЕВЕНЦИЯ И ЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ

1.Превенция на агресията и училищния тормоз

2.Да избереш здравето – вредата от тютюнопушене, алкохол и наркотици

3.Справяне със стреса и тревожността

4.Интернет и социални мрежи – рискове и безопасност

5.Сексуално и репродуктивно здраве

IV.ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ И ЦЕННОСТИ

1.Аз като гражданин - права и отговорности

2.Законът и моето поведение

3.Свобода и отговорност – къде е границата?

4.Доброволчеството като гражданска позиция

V.КАРИЕРНО ОРИЕНТИРАНЕ И БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ

1.Как да изберем професия?

2.Умения за интервю за работа

3.Образование, работа и успех – как са свързани

VI. СПЕЦИАЛНИ АКЦЕНТИ ПО ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ

I – IV клас:

„Да бъдем приятели“,

„Моето семейство“,

„Правила в класа“

V - VII клас:

„Промените в мен“,

„Аз и моите връстници“

„Опасности в интернет“

VIII - X клас:

„Решаване на конфликти“

„Рисково поведение“

XI - XII клас:

„Права и задължения на пълнолетния гражданин“

„Кариерни избори“